

11.3.2021

VMJulkICT

Päivi Anttila, Sami Kettunen

Digitaalisen henkilöllisyyden kehittämisen hankkeen ohjausryhmä

Aika 11.3.2021 klo 10.00 – 12.00

Paikka Teams

Osallistujat	Anna-Maija Karjalainen	ICT-johtaja, VM	pj
	Maria Nikkilä	tietohallintoneuvos, VM	vpj
	Mikko Levämäki	erityisasiantuntija, SM	jäsen
	Laura Viikkonen	ylivohtaja, LVM	jäsen
	Tomi Kytölä	erityisasiantuntija, OKM	jäsen
	Liisa Huhtala	hallitusneuvos, TEM	jäsen
	Teemupekka Virtanen	erityisasiantuntija, STM	jäsen
	Aino Salmi	johtava asiantuntija, SM	varajäsen
	Jonna Korhonen	opetusneuvos, OKM	varajäsen
	Sihteeristö:		
	Juha Mitrunen	erityisasiantuntija, VM	jäsen
	Markus Rahkola	erityisasiantuntija, VM	jäsen
	Kimmo Mäkinen	erityisasiantuntija, VM	jäsen
	Riitta Partala	kehityspäällikkö, DVV	jäsen
	Anneli Kupari	kehityspäällikkö, DVV	varajäsen
	Juhani Ruutu	ylitarkastaja, POHA	jäsen
	Sami Kettunen	hankepäällikkö, VM	pääsihteeri
	Päivi Anttila	hankekoordinaattori, VM	sihteeri

1. **Kokouksen avaus ja esityslistan hyväksyminen** (*Anna-Maija Karjalainen*)

Päätösesitys: Hyväksytään kokouksen esityslista.

Päätös: Esityslista hyväksyttiin.

2. **Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen** (*Anna-Maija Karjalainen*) (liite 1)

Päätösesitys: Hyväksytään edellisen kokouksen pöytäkirja.

Päätös: Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.

3. **Prosessikaavio digitaalisen identiteetin syntymiselle ja rikastuttamiselle** (liite 2)

Anneli Kupari esitteli alustavaa prosessikuvausta ulkomaalaisen rekisteröintiin ja VTJ-tietojen rikastamiseen.

Prosessikuvauksessa on mallinnus siitä, että ulkomaalainen opiskelija hakee opiskelupaikkaa Suomesta. Mallinnusta on tehty yhteistyössä OPH, Kela, Migri:n ja Poliisin kanssa. Käytännössä rekisteritiedot nivotaan toisiinsa keskitetyn ydinidentiteetin kautta ja tietoa voidaan välittää eri toimijoiden välillä. Kun Suomeen saapuvan ulkomaalaisen henkilöllisyys todetaan kasvokkain, muodostuu ydinidentiteetti ja henkilö saa käyttöönsä digitaalisen henkilöllisyystodistuksen. Sama prosessi liittyy myös työperäiseen maahanmuuttoon eli vastaavalla tavalla, henkilö saa tiedon työpaikasta, jonka jälkeen ohjataan rekisteröitymään. Oleskelulupa haetaan Migrin käsittelyprosessin kautta.

Päätös: Otettiin tiedoksi.

4. **Kansainvälisen opiskelijan maahantulo ja tunnistauminen** (liite 3)

Jonna Korhonen esitteli kansainvälisen opiskelijan maahantuloa prosessia.

Teemaan liittyvinä linjauksina ovat hallitusohjelman kirjaukset kansainvälisten opiskelijoiden maahantuloon ja lupa-asioihin. EU-selonteossa on kirjattu, että yhteistyötä lisätään (European Universities –aloite). Pyritään löytämään keinoja, miten maahantulo saadaan sujuvaksi. Oppilaitosten roolia tullaan kasvattamaan, jolloin oppilaitokset tekevät päätöksen opiskelijan tulosta Suomeen. Tarkasteltavana on tiedon liikkuvuus ja hyödyntäminen eri prosesseissa.

Hakijoiden tunnistaumiseen ei ole luotettavaa tapaa yksilöidä. Tulisi tarkastella eri prosessit ja vaiheet ja se onko kaikissa vaiheissa vahva tunnistauminen edes

tarpeen. Lisäksi tulee tarkastella maahantuloon tarvittavien dokumenttien varmistaminen, mm. pakolliset vakuutukset ja toimeentuloedellytysten varmistaminen sekä lukuvuosimaksut.

Kansainvälisten opiskelijoiden maahantulon sujuvoittamisen pilotin tarkoituksena on löytää ratkaisuja koulutussektorilla. Haasteena on aikataulu, jos uusia ratkaisuja halutaan ottaa käyttöön v. 2022 haun yhteyteen, lisäksi tulee huomioida kansalliset kehityskulut, mm. vaatimukset lainsäädännölle. Pilotissa on mukana 17 korkeakoulua, DVV, Migri, TEM ja OPH. Tavoitteena on testata käytännössä syksyn 2021 aikana määriteltyjä keinoja ja toimintamalleja. Pilotti alkaa siitä vaiheesta, kun opiskelija hakee opiskelupaikkaa ja päättyy siihen, kun opiskelija aloittaa opiskelun joko fyysisesti Suomessa tai etänä. Etäopiskelu on relevantti kehityskulku, joka saattaa realisoitua tulevaisuudessa. Osa tulee maahan tutkintoa varten, osa vaihto-opiskelijaksi. Kaikki eivät hae keskitetyn opintopolun avulla, eivätkä kaikki saavu fyysisesti Suomeen. Tulee tarkastella erilaisten prosessien sujuvoittamista. Prosessia tarkastelevat alatyöryhmät, joissa on neljä isoa kokonaisuutta, Identiteetin hallinta/tunnistautuminen, lupaprosessi/oleskeluluvan saaminen, opiskelijavalinnat ja tarpeelliset palvelut.

Käydyssä keskustelussa pidettiin tärkeänä, että näitä prosesseja valmistellaan yhdessä. Etäopiskelu tullut esille erityisesti Pohjoismaiden ja Baltian maiden välisessä yhteistyössä.

Täydennettiin myös, että SDG-asetuksesta tulevat velvoitteet ovat myös pohdinnassa mukana. SDG asetuksessa on tiettyjä sähköisiä palveluja, jotka tulee olla hyödynnettävissä ja tulee olla mainittu menettelyissä. Jos puhutaan vaihto-opiskelijoista (Erasmus-ohjelma), siihen miten tieto vaihtuu, on tietyt välineet olemassa. EU- ja ei EU -opiskelijoiden prosessi toimii Suomessa jo nykyisinkin mutta pyrimme parantamaan kokonaisuutta. EU -maan opiskelijalla on oikeus tulla ilman opiskelulupaa Suomeen. Jos opiskelija voisi käynnistää prosessin jo lähtömaassa, se helpottasi prosessia. Kun opiskelija saa välineen, hän pystyy käynnistämään muitakin prosesseja kuin pelkästään opiskeluun liittyvää jo lähtömaassa. Keskitetty identiteetti on tärkeä, kun tietoja tulee vaihtaa eri toimijoiden kesken. Tiedot välittyvät keskitetyn ydinidentiteetin kautta.

Lisättiin myös, että näkökulma siitä mahdollistetaanko eIDAS -tunnistusvälineeseen sidottavaksi suomalainen VTJ -identiteetti ja/tai edellyttämekö aina suomalaisen tunnistusvälineen rekisteröintiä EU-kansalaiselle. Tämä on erittäin hankala kysymys, johon myöskään EU-jäsenvaltioissa ei ole löytynyt yhdenmukaista ratkaisumallia.

Keskustelussa tiedusteltiin, onko HETU-uudistuksessa otettu huomioon identiteettien linkittäminen, jotta siihen olisi tekninen valmius. Tällä hetkellä

keskustelussa ei ole ollut identiteettien linkittämismahdollisuutta. Opetussektorista puhuttaessa, kun henkilö hakee opiskelijapaikkaa, henkilölle muodostuu ensin oppija-id. Jos henkilö löytyy VTJ:stä ja jos henkilöllä on Hetu, se tulee sinne. Tällä hetkellä linkittäminen tapahtuu asiakasorganisaatioissa. Mirgillä myös muodostuu oma asiakasnumerosa. Poliisi ja Migri vaihtavat tietoa asiakasnumeron avulla. Linkitystä voisi tehdä jo VTJ –päässä, jolloin se voisi vähentää duplikaatteja. Asia viedään pohdittavaksi HETU-ohjausryhmään.

Tuotiin myös esille, että sektori/palvelukohtaisten identiteettien ja tunnusten linkittämiseen hankkeen tavoitteena oleva digitaalinen lompakko voisi olla ratkaisu ilman, että luodaan keskitettyä rekisteriä, jossa kaikki tunnisteet olisivat.

Päätös: Todetaan, että tarvetta yhteiselle ratkaisulle identiteettien linkittämiseen on. Pidettiin tärkeänä, että asiaa edistetään osana Digitaalisen henkilöllisyyden ja HETU uudistamisen hankkeita.

5. Hankkeen ohjausrakenne (liite 4)

Sami Kettunen esitteli hankkeen ohjausrakennetta.

Hankkeen omistaa valtiovarainministeriö, tehtävät ja vastuut sekä omistajan päätösvaltuudet menevät työjärjestyksen mukaisesti. Hankkeen omistaja hyväksyy merkittävät muutokset hankesuunnitelmiin, mikäli muutokset vaikuttavat olennaisesti hankkeen tavoitteisiin, aikatauluun ja budjettiin. Lisäksi hankkeen omistaja tekee tarvittaessa hankkeeseen ja rahoitukseen liittyviä uudelleenkohdentamispäätöksiä. Omistaja myös käsittelee ja hyväksyy lainsäädäntötyöryhmätyön luonnoksen hallituksen esitykseksi ennen lausuntokierrosta.

Hankkeen ohjausryhmä vastaa hankkeen ohjauksesta ja seurannasta, esittää toimijoiden ja sidosryhmien tarpeet hankkeelle ja ottaa kantaa esitettyihin toteutusvaihtoehtoihin. Ohjausryhmä vastaa tiedonkulusta ja kahdensuuntaisesta viestinnästä omassa organisaatiossaan. Lisäksi ohjausryhmä välittää oman osaamisensa hankkeelle ja sitouttaa oman organisaationsa hankkeen tavoitteiden saavuttamiseksi sekä varmistaa osaltaan hankkeen tulosten käyttöönoton ja hyödyntämisen julkisen hallinnon digitalisaation edistämiseksi. Sihteeristö on ohjausryhmää tukeva, valmisteleva elin, jolla ei ole päätösvaltuuksia.

Toiminnallinen ohjausryhmä vastaa toteutushankkeiden koordinoinnista ja seurannasta. Tärkeä tehtävä on vastata siitä, että hankesuunnitelmat noudattavat valtiovarainministeriön työhypoteesin olettamuksia.

Osahankkeen ohjausryhmä vastaa osahankkeen toteuttamisesta hankkeen hallintamallin ja tavoitteiden mukaisesti. Osahankkeet tekevät yhteistyötä järjestelmäkehityksen, arkkitehtuurin, viestinnän / markkinoinnin, palvelumuotoilun, prosessikehityksen sekä sidosryhmäyhteistyön osalta.

Valtioneuvostotasoinen valmisteluryhmä on tehnyt pohjatyötä HE-valmistelua varten, jatkotyölle perustetaan lainsäädäntöryhmä

Päätös: Päätettiin, että asiakohdassa kuvattu ohjausrakenne otetaan käyttöön yhteiseksi toimintatavaksi. Lisäksi päätettiin, että tuodaan esille ohjausryhmän rooli ja vastuut jokaiseen ohjausryhmän kokoukseen.

6. Hankkeen tilannekatsaus ja riskit (liite 5)

Sami Kettunen esitteli hankkeen tilannekatsauksen ja riskit. Hankkeen aikataulu on kriittisellä polulla, koska arviomuistion valmistelu lausuntokierrokselle on viivästynyt.

Hankkeen tilannekatsaus

Menneellä kaudella arviomuistiota on täydennetty tarpeellisella tasolla ja tavoitteena on saada muistio lausuntokierrokselle viikolla 11. Markkinaselvitys on valmistunut ja se julkaistaan maaliskuussa. DVV:n arkkitehtuuriselvitys on valmistunut, selvitys jatkuu toteutusmallin kuvaamisella ja etenee hankintaan sekä toteutukseen. Poliisin palvelinarkkitehtuuria ja toteutusvaihtoehtoja on selvitetty rinnalla. Laaja sidosryhmätilaisuus pidettiin helmikuussa 2021. Prosessikuvaukset ulkomaalaisten rekisteröintiin on myös valmisteltu.

Kuluvalla kaudella on tekeillä suunnitelma varmenteiden mahdollisesta hyödyntämisestä ratkaisussa siten, että ratkaisu olisi SSI yhteensopiva. Lisäksi valmisteilla on toteutushankkeen, työpaketti 2 tavoitteiden selkiyttäminen. Valmistelussa myös rekrytoinnit sovelluskehityksen jatkamiseen. Sidosryhmätyö on aloitettu ja suunnitelma on valmisteilla. Hankkeen tavoitteiden hyöty yksilön ja yhteiskunnan kannalta vaatii vielä tarkennusta. Arviomuistion lausuntokierroksen pohjalta tehdään vaikuttavuusarviointia sekä valmistellaan HE-työryhmätyötä.

Hankkeen riskit

Lainsäädäntötyön etenemisessä on haasteita, koska arviomuistion julkaisu on viivästynyt. Lopullinen tavoite asetetaan lausuntokierroksen tuloksen perusteella eli vaikuttaa myös kehityksen aikataulun toteutumiseen (TP2). Riskien arviointiin osallistui hankkeen parissa työskenteleviä henkilöitä DVV:stä, VM:stä ja POHA:sta. Ryhmä arvioi riskit 5-portaisella asteikolla vaikutuksen ja

todennäköisyyden perusteella ja tämän perusteella jokaisen riski sai riskiluvun. Riskianalyysi valmistuu maaliskuussa. Hallintatoimien määrittely on aloitettu, riskienhallinta on jatkuvaa työtä. Toimintamalli riskienhallinnan osalta määritetään hankkeen sihteeristössä,

Edellisessä ohjausryhmässä esitetty riski lainsäädännön muutostyö vie aikaa ja hidastaa hanketta sekä lainsäädännön tulkinta estää hankkeen toteutuksen on jaettu kahdeksi erilliseksi riskiksi. Hallintatoimet ovat samat molemmissa riskeissä.

Päätös: Todetaan tilannekatsaus, riskikartta ja hallintatoimet asianmukaiseksi.

7. Muut asiat

EU:n elpymispaketti, tilannekatsaus.

Maria Nikkilä toi esille muutamia nostoja kestäväen kasvun ohjelmasta. Alustava suunnitelma digitalisaatio pilarista hyväksytään viikolla 11.

- Reaaliaikatalous –hanke, PRH vastuullinen. Koskee yksityisiä yrityksiä, myös ulkomaalaisten yritysten osalta on käyty keskustelua.
- Virtual Finland, UM. Helpottaa henkilöiden ja yritysten Suomeen tuloa.
- Talent Boost. TEM. Tavoitteena, että ulkomaalaiset saataisiin Suomeen helpommin töihin. Linkitys digitaalisen henkilöllisyyden hankkeeseen.
- Muita kokonaisuuksia: digiratahanke, huoneistotietojärjestelmä, kokonaisuus kärkeknologioiden vauhdittamisesta. Suomessa on useita kiinnostuneita yrityksiä, mm. Nokia, toinen kokonaisuus kärkeknologiaratkaisuista mm. kvanttiteknologia, 6 G ja digitaalisen turvallisuuden kokonaisuus ja rahanpesun ehkäisy. Digipilarin kokonaissumma on 217 M€, johon voi tulla vielä muutoksia sen jälkeen, kun komissio on käynyt sen läpi.
- Seuraava kokous 20.4. klo 9.30 – 11.30. Tulevat kokoukset: 1.6., 12.8., 21.9., 3.11. klo 9.30 – 11.30 ja 8.12. klo 10 -12

8. Kokouksen päättäminen (*Anna-Maija Karjalainen*)

Kokous päättyi klo 11.45.

Liitteet

- Liite 1 pöytäkirja digitaalinen henkilöllisyys ohjausryhmä 27.1.21
- Liite 2 prosessikaavio digitaalisen identiteetin syntymiselle ja rikastuttamiselle
- Liite 3 Kansainvälisen opiskelijan maahantulo ja tunnistaminen
- Liite 4 hankkeen ohjausrakenne
- Liite 5 hankkeen tilannekatsaus ja riskit